

JAN EN JOOP HOUDEN VOL

'Uit liefde voor het vissen'

De gebroeders Jan (73) en Joop (56) de Vries zijn de laatste vissers van Laaksum, Europa's kleinste vissershaven. Ze vissen kleinschalig en halen de netten nog met de hand binnen. De regelgeving maakt het ze niet makkelijker om te overleven, maar ze houden vol. "Het is de liefde voor het vissen."

Jan de Vries leunt op zijn schep. Korenblauwe broek en trui. Een verweerd gezicht gewend aan zout, wind en kou. Rooddooraderde ogen vol weemoed. Warrige witte haarlokken. Hij kijkt uit over het rimpelende water van het IJsselmeer, op nog geen honderd meter van zijn geboortehuis. In het haventje van het Friese gehucht Laaksum dobert zijn vijftig jaar oude vissersboot HL6. Visgerei, touwen en een schepnet op het voordek. Ooit lagen daar minstens twaalf houten jollen en werd er op ansjovis en haring gevestigd, maar sinds de komst van de Afsluitdijk is dat verleden tijd.

ALTIJD IN DE WEER

Jan en zijn broer Joop behoren tot de twee laatste vissers van het dorp. Vandaag zijn ze vrij en varen ze niet uit. Op zulke dagen onderhouden ze de boot, halen de netten uit elkaar of repareren de gaten die de wolhandkrabben erin gemaakt hebben. Jan ontfermt zich dit keer over de tuin. Kalm spit hij door, zonder acht te slaan op de dagjesmensen die voorbij wandelen en 'het kleinste vissersplaatsje van Europa' weleens met eigen ogen willen zien.

Jan kent dit lieflijke vissersdorp door en door. Als jongen lag hij 's morgens vroeg te luisteren naar de voetstappen van zijn vader, grootvader en oom, die op weg waren naar hun vissersboot in de haven.

EEN GULDEN PER STUK

Zijn jeugd speelde zich af op de kade en in de oude zoutloods De Hang, waar sinds januari een viswinkel gevestigd is. "In die loods zat ik met de andere dorpskinderen de vislijnen uit elkaar te halen. Je moest de lijnen ontwarren en de vishaakjes aan de dwarslijn bevestigen, het oude gebruik 'lintje spleten'. Met het loshalen van een spleet kon je een gulden verdienen. Natuurlijk deden we wie dat het snelst kon."

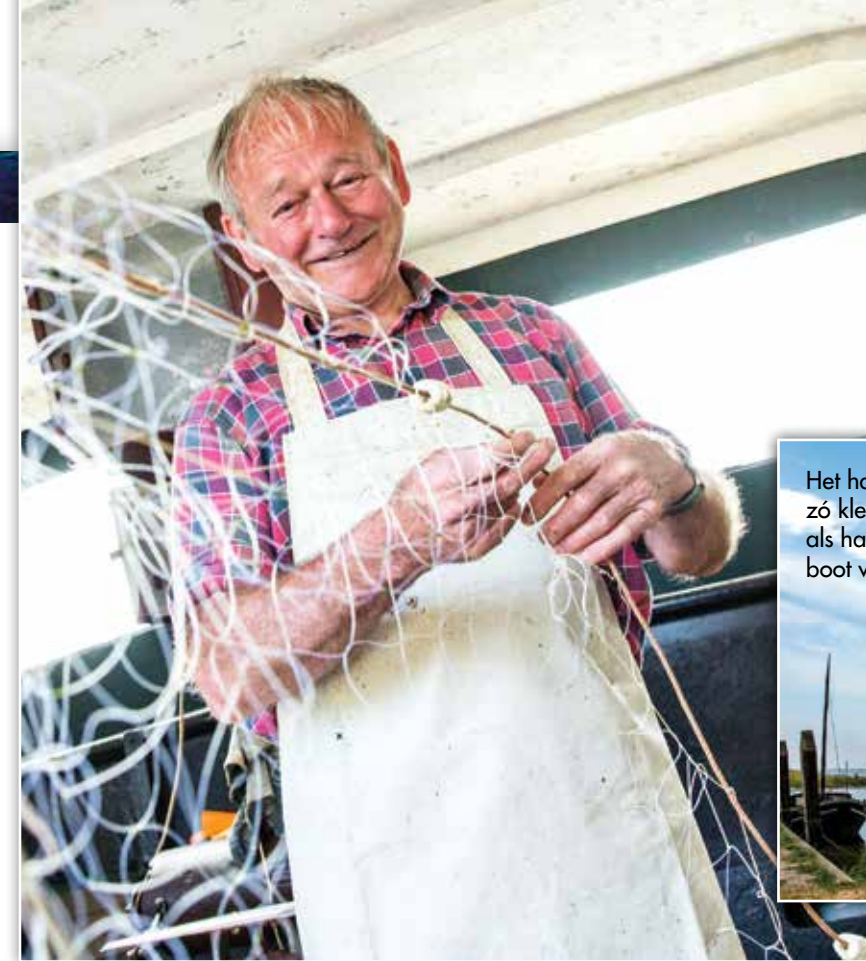
'EEN PRACHTIGE TIJD'

Hoewel het voor de hand lag dat ook Jan visserman zou worden, koos hij in eerste instantie voor een heel ander vak. "Ik werd bouwkundig tekenaar bij een architectenbureau in de buurt. Maar elke keer als ik mijn vader en opa het water op zag gaan, verlangde ik ernaar mee te varen. Na zeven jaar hield ik het niet meer vol op kantoor en besloot toch te gaan vissen. Een prachtige tijd. Ik verdiende destijds vier keer meer dan als bouwkundig tekenaar."

BOT ZONDER GRONDSMAAK

Tegenwoordig vist Jan alleen nog met zijn broer Joop. Van juni tot half maart op bot en in de overige maanden op snoekbaars en baars. Elke middag varen ze in hun gele oliepakken naar de zandbank het Vrouwevliet in het IJsselmeer en zetten daar de netten uit. "s Morgens vroeg keren we terug om

Jan (links) en zijn broer Joop inspecteren de netten.

Met slechts acht netten kunnen ze nauwelijks van de visvangst leven maar voor Jan houdt de schoonheid van de natuur en de spanning van het vissen hem gemotiveerd.

Het haventje in Laaksum is zo klein, dat je het bijna niet als haven herkent. Links de boot van de broers.

ze met de hand weer binnen te halen. We vissen alleen voor de Gaasterlandse kust, omdat de vis daar beter van smaak is. Bot die op zand leeft, krijgt geen grondsmaak." Sinds 2009 is bot een erkend streekproduct. "Dat heeft ons enorm geholpen. De vis was vroeger bijvangst, maar wordt nu veel meer gewaardeerd. Wij aten vroeger altijd al bot. Nu serveren ze hem in restaurants in de buurt. Het is een heerlijke vis." De broers leveren de bot voornamelijk aan groothandel Veltman Vis Service in Harlingen, die hem vervolgens verspreidt in Noord-Nederland. De overige vangst gaat naar visgroothandel Damstra in Woudsend.

'DAT WAS BIJNA DE DOODSTEEK'

Met de toenemende regelgeving wordt het de broers niet makkelijker gemaakt. Jan slaakt een diepe zucht als hij erover begint. "In de jaren negentig liep het uit de hand toen bedrijven machinaal gingen werken en steeds grotere hoeveelheden vis binnenhaalden. Honderden netten werden in het IJsselmeer uitgezet. Geen wonder dat er geen vis meer over was. Als gevolg kwamen er vangstbeperkende maatregelen. Dat betekent in de praktijk dat je minder netten mag gebruiken, de vangstperiode beperkt wordt en bepaalde vistechieken verboden worden. Wij moesten 85 procent van onze netten inleveren. Dat was voor ons bijna de doodsteek. We dreigden te moeten stoppen."

'HOPELOOS OUDERWETS, MAAR TOCH'

Toch deden Jan en Joop dat niet. Ze vissen nu nog met slechts acht netten. De opbrengst is mager, maar toch gaan ze door. Het is de schoonheid van hun geboorteplaats, de vrijheid van de natuur, de puntige boeg door het water zien snijden, de spanning voelen voordat je de netten binnenhaalt: wat zal erin zitten en hoeveel? Valt het mee of juist tegen? "Die spanning maakt het vissen zo mooi. Maar je voelt dat alleen als je het met de hand doet. Je trekt het net op, voelt de vis al spartelen, maar ziet hem nog niet en denkt: wat zou het wezen? Ach, ik ben natuurlijk hopeloos ouderwets, dat weet ik ook wel, maar ik doe het nu eenmaal graag op deze manier."

'ZO WAS HET GOED'

Hij wijst op de zwart-witfoto's aan de muur, die getuigen van het rijke vissersverleden van de generaties voor hem. "Zo was het goed. Waarom maken ze het ons zo moeilijk, vraag ik me vaak af. Je moet alles bijhouden. Waar je de netten uitzet, hoe laat, wat de diepte is, waar je ze ophaalt. Gek word je ervan. Ik heb hier zo'n computer staan om dat te doen, maar mijn hobby is het niet. Het is de liefde voor het vissen die me toch weer naar de boot brengt. Zodra je de haven uitvaart en de ochtendzon in het water ziet schijnen, is je kop leeg en vergeet je alles." ■